

de Montserrat 1895, 347). I ho fou igualment en cat. medieval; p. ex. «Nós Argença, uxor Petri condam --» a. 1345 (Hinojosa, *Rég. Señ. Cat.* 21). Es tracta, doncs, d'un dels nombrosos NLL formats com diminutius en *-ol, -ola* etc. de NPP, entre els quals en la nostra toponímia n'hi ha bastants de provinents de NPP hipocorístics de femenins en *-ola*: com *Fuliola, Oliola, Granniola* (Aebischer, *Onom. Cat.*, p. 7); probablement també *Linyola, Oriola*; junt amb els masc. *Lilliolus, Comenciolus* (Aebischer, *ibid.*); *Fillols, Castellterçol, Vendrell, Sabadell* etc.

El cognom *Argensola*, corrent en català, fou també aragonès (dels poetes *Argensola* del S. XVI), però allí és manlleu del català, com ho prova la *-s-* (i no *-z-*) i la *ç* (i no *-ue-*).

Argenis o *Argelis*, orònim de l'Urgellet (*Solana d'~*, a Guils del Cantó (XXXVIII, 7.22), segurament d'un NP germànic, que per falta de dades antigues no podem acabar de precisar més; car és versemblant que hi estigui en joc una metàtesi, i els NPP germànics en *-gis* són molt prolífics (132 en comptem en Först.), i d'altra banda tant *ER(A)-* com *AR(T)N-* són inicials freqüents (44, 32, allí).

ARGENTERA, l'

Serra del Cp. de Tarr., a la qual està adossat i en pren nom el poble de l'*Argentera*.

PRON. POP. *l'arçantèra* a Riudoms (1920), a Valls (1932), i a tots els pobles del voltant (1955). Igual que els seus homònims, pren nom del viu color blanquinós d'aquells vessants.

Homònims. Barranc de l'*Argentera*, te. d'Albarca (uns 25 k. més al N.) (XII, 38.19).

ARGENTERA, agr. de la Baronia de la Vansa.

PRON. MOD. *Arçantèra* a Artesa de Se. (1920).

DOC. ANT. «loch d'*Argentera*» 1359 (*CoDoACA* XII, 79).

ARGENTONA

La important i molt antiga vila del Maresme.

PRON MOD. *arçantóna* és la pronúncia que recordo única de Barcelona, Mataró, i tots els pobles circumdats, des de la meva infància (a Cambrils, any 1909).

DOC. ANT. *Argentone* a. 963 (*Cart. St. Cugat* I, 57); ¹ «in Marítima, in terminio de Mata --- de terminio de *Argentone*» a. 878 (*Mas, NH. Bi. Bna.* IV, 52); ⁵⁰ *Argentona* 878 (*Mas, op. cit.* (, 93); «ad *Argentona*» a. 986 (*Cart. St. Cugat* I, 147); «Sti. Juliani de *Argentona*» 1082 (*Bu. Bi. de Cat.* 1970, 37); «*Argentona* --- Clarano» 1143, *Cart. St. Cugat* III, 135; «Sant Vicents d'*Argentona*» 1359 (*CoDoACA* XII, 15).

Recordem que el curs d'aigua de més entitat que es troba des de Badalona fins a Tordera i Blanes, és la Riera d'*Argentona*, com a nom de la qual consta també des d'antic: «rivo de *Argentona*, qui discurret tempus pluviarum» 1063, «Riera de *Argentona*» 1474 ⁶⁰

(CCandi, *BCEC* 1903, 278, i la seva monografia «*Argentona Històrica*», publicada llavors).

ETIM. Certament pre-romana. S'hi albiren dins això possibilitats un poc diferents: en rigor també podria ser nom fluvial (com digué Montoliu, *BDC* x, 13) allusiu a la riera (així ja documentat 1063), i potser pensant en el blanquinós o argentat de les aigües; però em sembla poc probable essent curs d'aigua, poc gran i d'aigües que no són mai de colors argentins, més aviat tèrbols, rajant quasi només quan ha plogut molt, a l'hivern. I la població sí que és antiga, de nom documentat des d'abans que el de Mataró. Crec que és vell NL pre-romà hispànic de la població, i ja hem vist que potser fóra **ARGENTO*, *-ONIS* en temps romans, per més que sigui inducció no prou assegurada per un parell només de mencions antigues.

D'altra banda, la gran quantitat de NLL, documentats en època imperial, amb inicial *ARGENT-* o *ARGANT-*, no deixa de ser ja un indicatiu valuós i positiu, que es tracta d'un NL d'origen pre-romà, i probablement format en *-TONE*. Llavors hem de considerar probable que sigui un nom d'origen europeu: més aviat indoeuropeu que proto-europeu, i amb la versemblança que llavors terminés en *-ON*, *-ONE*. És també la conclusió a què arribarem en el nom *BLANDA*, de *Blanes*. És clar que és tan fabulosa la fundació per *Arganthonios* (que han dit alguns) com la de Barcelona per Amílcar Barca, de Lisboa per Ulisses, de Maó per *MAGO* etc.

T. Livi, però (XXXIV, 21), conta que Cató, va trobar a Catalunya grans mines de plata, que lliuraren tot seguit «*magna vectigalia*». Schulten, en *Iber. Landeskunde*, 487, amplia molt aqueixes dades, i parlant en particular de la part catalana (p. 490). És clar que no és absurd pensar que *Argentona* pugui ser un mer derivat llatí o romànic del ll. *ARGENTUM*. Però també té molta gran versemblança posar-lo en la sèrie dels pre-romans de tipus *Barcino, Iluro* (= l'immediat *Mataró*), *Tarraco, Baetulo, Arragon* (*Arraona*, cap a Sabadell), *Celso* (Solsona). I d'altra banda posar-lo en la companyia dels NLL indoeuropeus antics en *ARGENT-/ARGANT-*.

Cert que un *ARGENTO*, *-ON*, no em sembla documentat en època romana imperial, car els noms francesos *Argenton* semblen ser resultats francesos de l'evolució d'*ARGENTOM(AGO)*s. Ben mirat això importa poc en un NL hispànic de probable terminació en *-O(N)*; però també en altres radicals gèllics o celtoïdes es troben antics derivats en *-TO(N)* o *-TION*. En tot cas vegeu la copiosa llista que aplega Holder, dels *Argentomagus, Argentioalum, Argentorate, Argentovaria*. Part amb *-GE-*, part amb *-GA-*: car en part hi hagué llatinització en *-GE-* d'un original cèltic en *-GA-*. La forma indoeuropea del nom de l'argent pogué ser, doncs, més aviat amb *-GA-* que en *-GE-*, per degradació vocàlica llatina; cf. avèstic *arəzata* (també armeni, tocàric etc.).

En el fons, la figura d'*Arganthonios*, senyor de les immenses i proverbials riqueses argentíferes de Tàrtessia, potser no fou tan fabulós; sinó més aviat simbòlic dels immensos tresors argentífers d'Espanya.¹ Encara que més hipotètic sembla que els noms mallorquins de